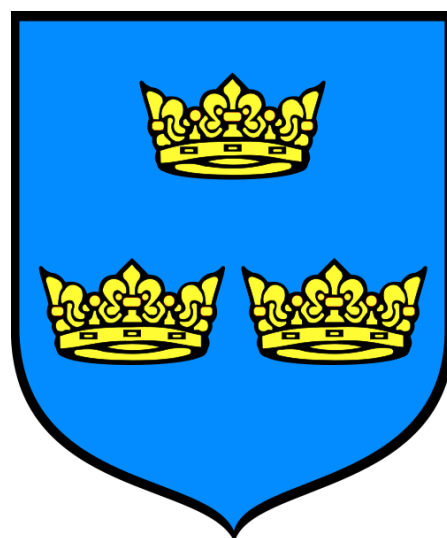

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH**
na terenie

GMINY ŻARNOWIEC

na lata
2021-2030

Centrum Profilaktyki
i Reeducacji „ATELIER”

Spis treści

I. Wprowadzenie	5
1. Metodologia opracowania Strategii	7
2. Podstawy prawne	10
3. Spójność z dokumentami strategicznymi	13
3.1. Dokumenty europejskie.....	14
3.2. Dokumenty krajowe.....	15
3.3. Dokumenty regionalne.....	17
3.4. Dokumenty lokalne	17
II. Charakterystyka gminy Żarnowiec.....	18
1. Położenie	18
2. Sytuacja demograficzna	19
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	22
4. Edukacja i wychowanie	24
5. Kultura, sport i rekreacja	27
6. Opieka zdrowotna.....	28
7. Bezpieczeństwo publiczne	29
8. Działalność organizacji pozarządowych.....	29
9. Pomoc społeczna	31
10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	38
III. Diagnoza sytuacji społecznej	39
1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	39
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych	45
3. Zdrowie psychiczne	47
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych	49
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	55
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów	59
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	62
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	66

9. Problem przestępczości	70
10. Analiza SWOT	72
IV. Część programowa	75
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	76
2. Cele strategiczne i operacyjne	77
3. Ramy finansowe Strategii	91
4. System wdrażania Strategii	93
5. System aktualizacji Strategii	94
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii	95
7. Monitoring.....	96
8. Ewaluacja.....	97
9. Wnioski i podsumowanie.....	97
V. Bibliografia	99
VI. Spis rysunków, tabel i wykresów	100

Wykaz skrótów:

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

UG - Urząd Gminy

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO - (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

MŚP - Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

GUS - Główny Urząd Statystyczny

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOKSiT - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki

GBP - Gminna Biblioteka Publiczna

KP - Komisariat Policji

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

---

¹ Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych*.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje oraz działania interwencyjne.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Żarnowiec dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

---

³ R. W. Gryffin (2004), *Podstawy zarządzania organizacjami*, Warszawa: PWN., s. 224–225.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcie w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. W dalszej kolejności zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i głównych potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych i trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO we wspieraniu oraz wzmacnianiu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą juretryczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu *opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),

---

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).

4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA I WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” - projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” - projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” - projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” - projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” - projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;

- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” - projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” - projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*.
- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**, która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Kładzie ona nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Krajowa Strategia proponuje rozwiązania służące operacjonalizacji celów polityki regionalnej, a wraz z usprawnieniem

---

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

mechanizmów i narzędzi koordynacji interwencji publicznej, szczególną wagę w systemie realizacji poświęca projektom strategicznym.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie - społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura - tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność - potencjał kulturowy i kreatywny.
- **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020** uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

---

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec są: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego 2014-2020 oraz Strategia Rozwoju Powiatu Zawierciańskiego.

3.4. Dokumenty lokalne

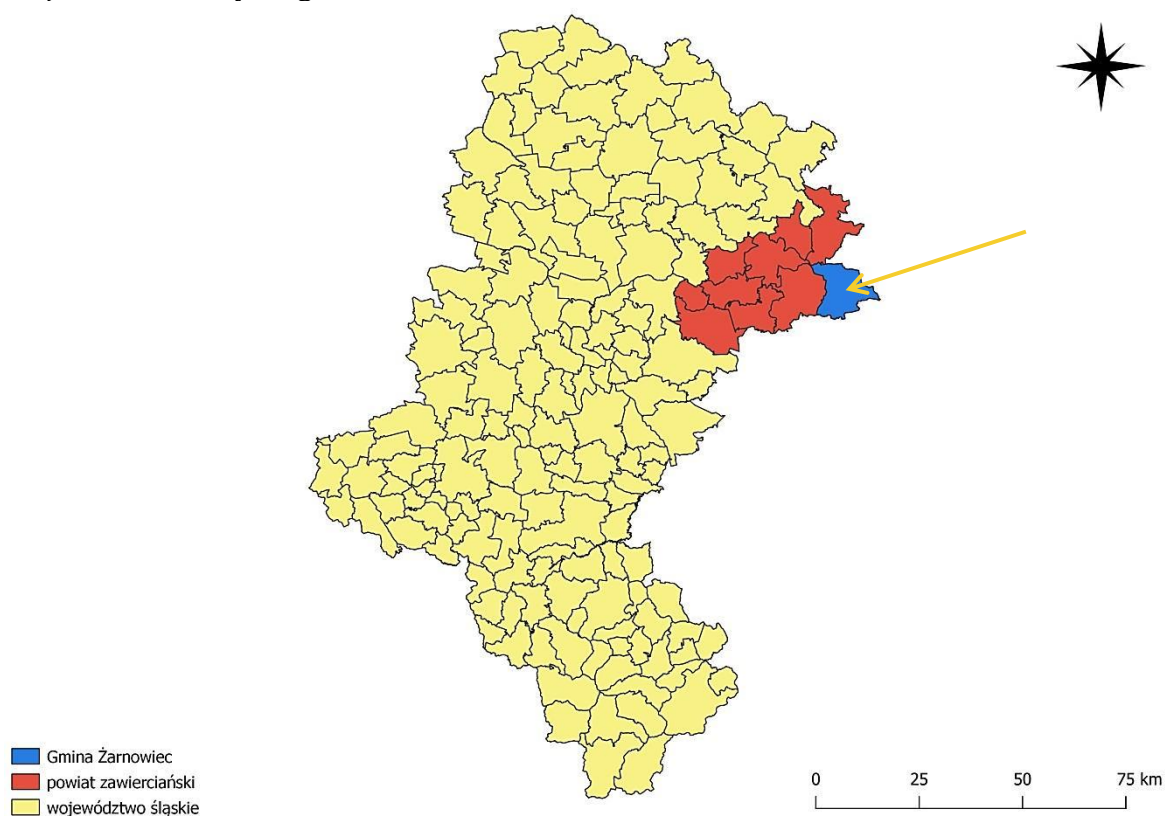
Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Żarnowiec *Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Żarnowiec na lata 20014-2020*. Zakreśla on podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jego zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

II. Charakterystyka gminy Żarnowiec

1. Położenie

Żarnowiec to gmina wiejska położona w północno-wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie zawierciańskim. Teren Gminy zajmuje powierzchnię 124,77 km², co stanowi 12,44% powierzchni powiatu. Geograficznie Gmina jest częścią Wyżyny Małopolskiej na przejściu Wyżyny Częstochowskiej w Nieckę Niedziańską. Południowo-zachodnia jej część obejmuje Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych, natomiast pozostałą część Gminy stanowią tereny płaskie z zaznaczonymi dolinami rzek.

Rysunek 1. Położenie gminy Żarnowiec na mapie powiatu zawierciańskiego i województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (bdot10k)

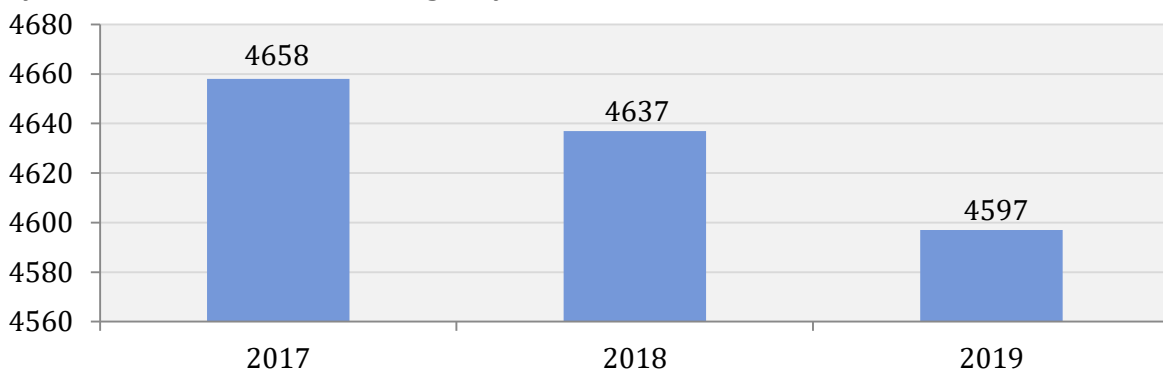
Administracyjnie Gmina składa się z 14 sołectw: Brzeziny, Chlina, Jeziorowice, Koryczany, Łany Małe, Łany Średnie, Łany Wielkie, Małoszyce, Otoła Mała, Udórz, Wola Libertowska, Zabrodzie i Żarnowiec. Sąsiaduje z następującymi Gminami: Charsznica, Kozłów, Pilica, Sędziszów, Słupia, Szczekociny oraz Wolbrom.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Żarnowiec zamieszkuje 4 597 osób (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do roku ubiegłego zmalała o 40 osób, natomiast w porównaniu do roku 2017 o 61 mieszkańców.

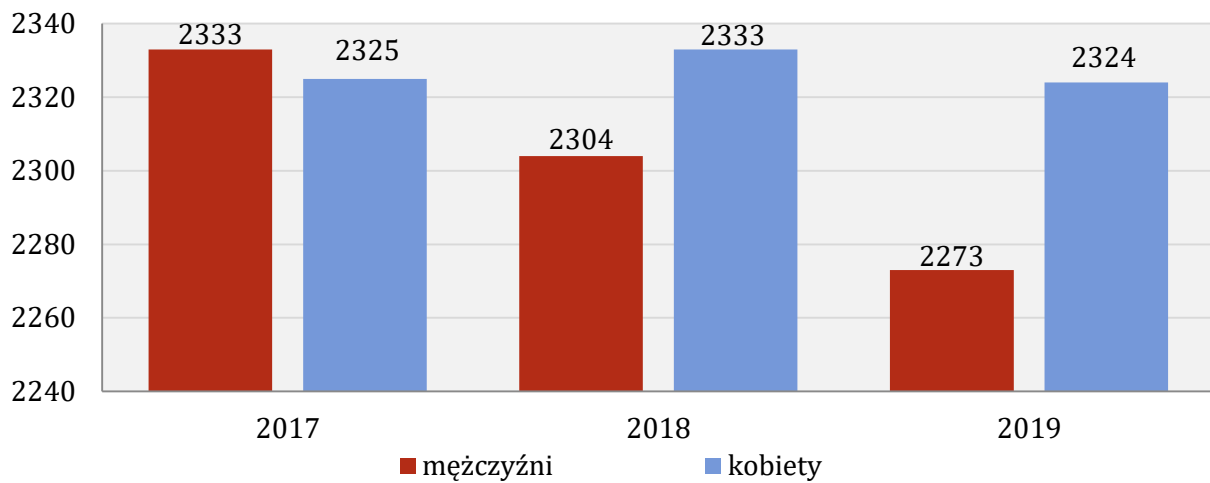
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Żarnowiec w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Żarnowiec jest nieco mniejsza od liczby kobiet - płeć żeńska stanowi 50,6% ogólnej liczby ludności (2324 kobiet), natomiast mężczyźni 49,4% (2273 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Żarnowiec ujemny i wynosi -21 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -4,54 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91. Na przestrzeni lat 2017-2019 przyrost naturalny w gminie Żarnowiec był ujemny. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	49	45	30
zgony	67	64	51
przyrost naturalny	-18	-19	-21

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Struktura ludności w gminie Żarnowiec według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 15,9% jest w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej;
- 61,1% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym - dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64;
- 23,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Żarnowiec. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	16,3	16,2	15,9
wiek produkcyjny	61,8	61,4	61,1
wiek poprodukcyjny	21,9	22,4	23,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 20 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 43 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło -23. W przedmiotowym roku nie odnotowano żadnego zameldowania z zagranicy ani wymeldowania za granicę, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych zawsze przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Żarnowiec w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	-11	-21	-23
saldo migracji zagranicznych	0	1	0

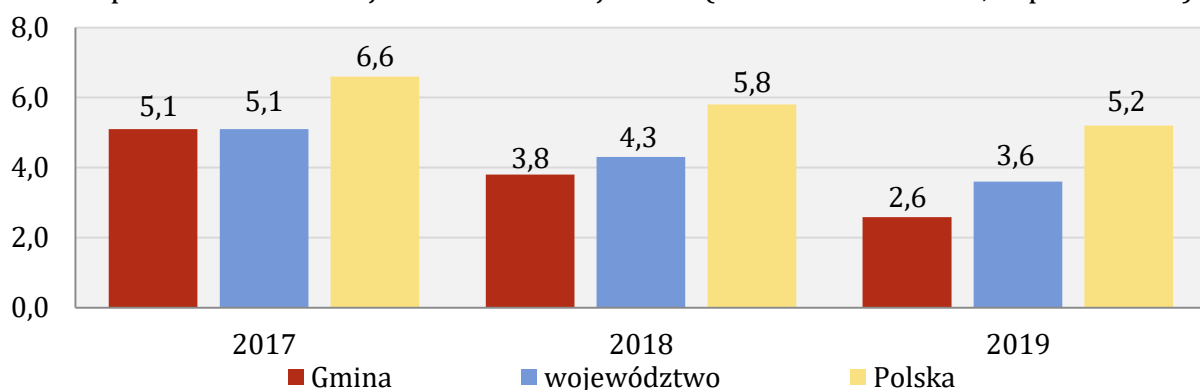
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Żarnowiec w 2019 roku wynosiła 2,6%, a więc była niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim (3,6%) i znacznie niższa niż w całej Polsce (5,2%). Od 2017 roku stopa bezrobocia w Gminie ulega zmniejszeniu, podobnie jak miało to miejsce w województwie i na terenie całego kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

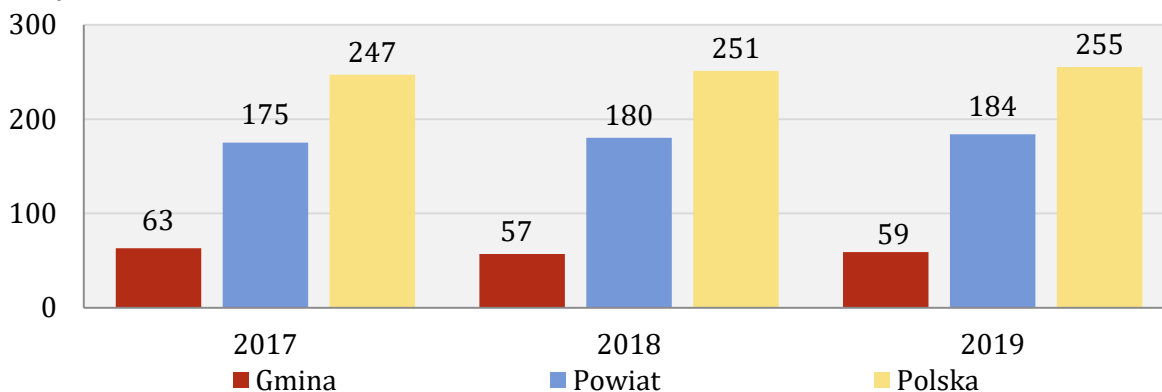

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Żarnowiec na 1000 mieszkańców pracowało 59 osób⁷. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 271 osób. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć można zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był znacznie większy od odsetka mężczyzn - o 38 pp. Kobiety stanowiły bowiem 69% wszystkich pracujących (186 osób), natomiast mężczyźni 31% (85 osób). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w gminie Żarnowiec znacznie mniejsza niż w całym powiecie zawierciańskim oraz w porównaniu do całej Polski. W ciągu lat 2017-2019 ulegała nieznacznym wahaniom, co przedstawia kolejny wykres.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

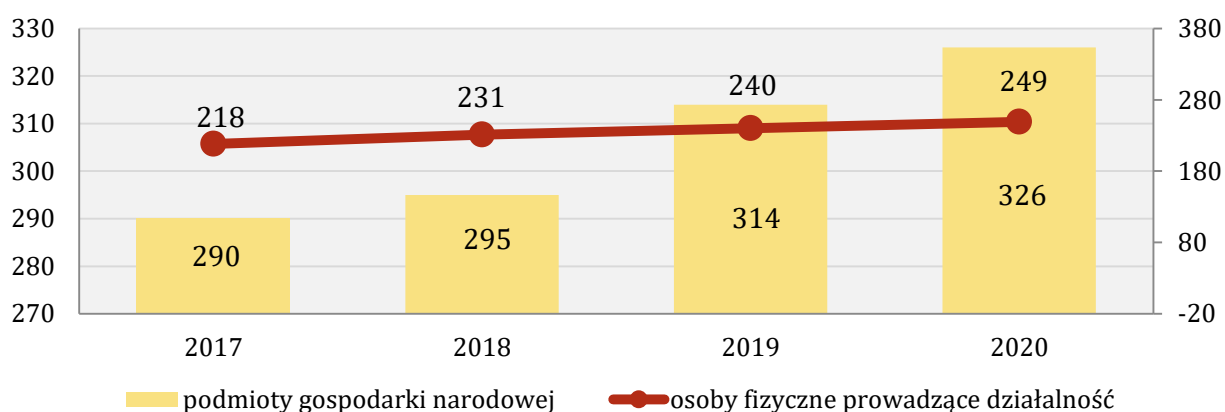
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do powiatu zawierciańskiego i całej Polski (stan na koniec roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Żarnowiec na koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 326 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - było ich 249. Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 240, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność - 314. Na przestrzeni lat 2017-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Żarnowiec ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2020

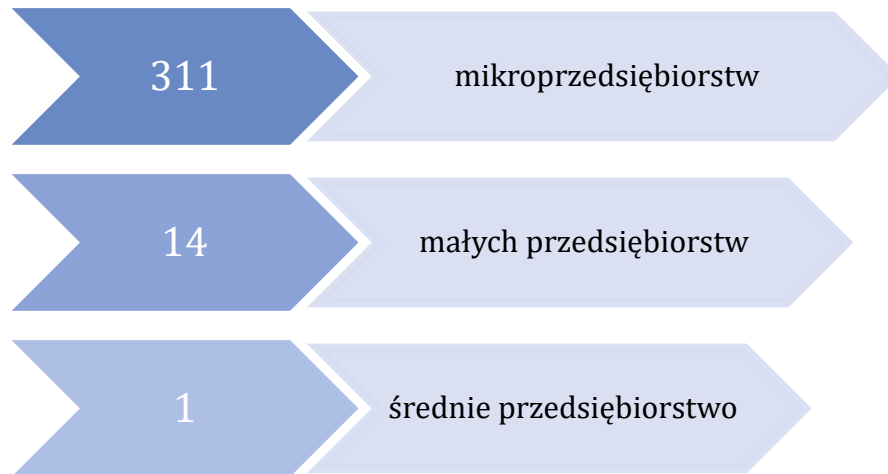

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Żarnowiec według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest

ich 311 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 14. Działalność prowadzi również jedno średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Żarnowiec według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

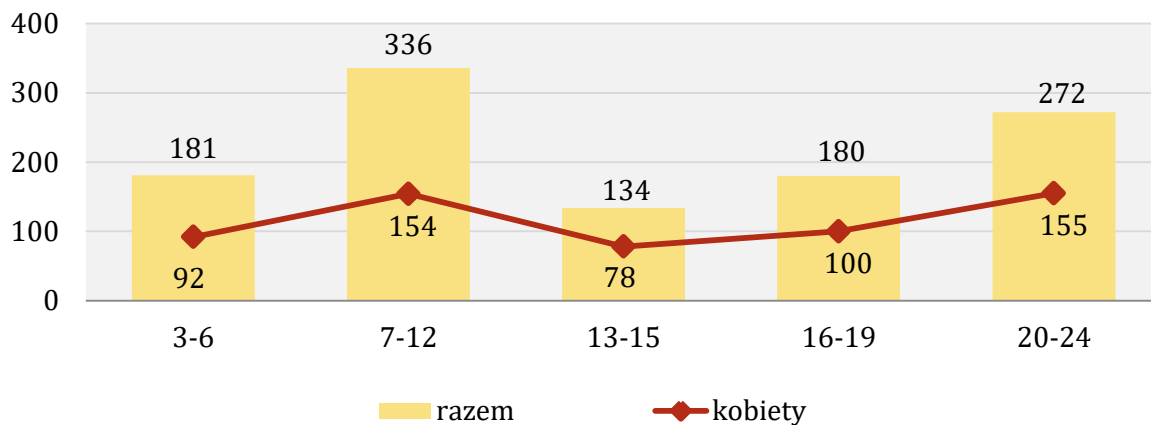
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1103 mieszkańców gminy Żarnowiec, w tym 52% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (336 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (272 osoby), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (181 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres nr 6.

Wykres 6. Ludność gminy Żarnowiec według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

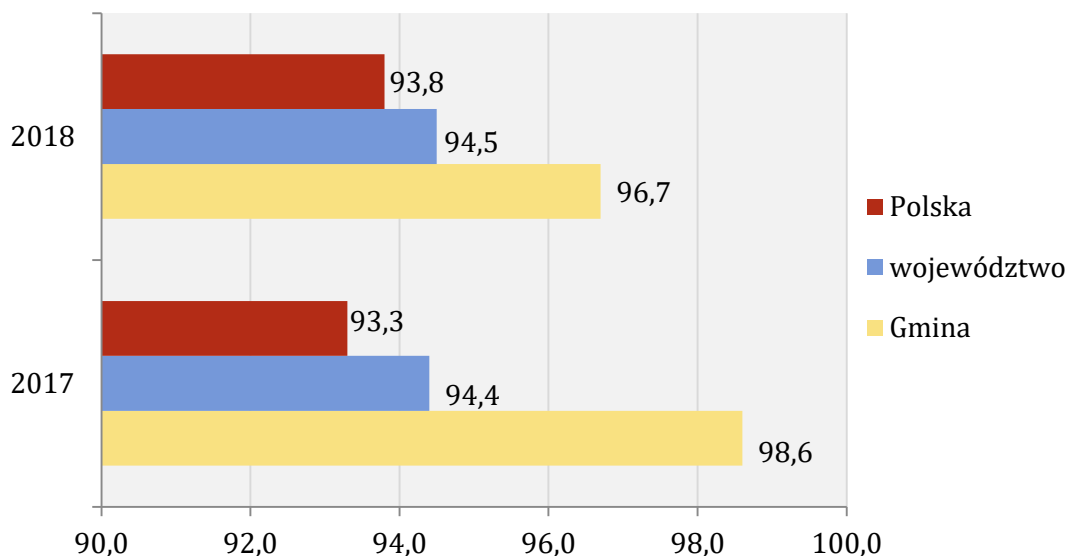
Do zadań Gminy w zakresie oświaty należy zapewnienie działalności przedszkoli i szkół podstawowych. Są to zadania wynikające z prawa oświatowego oraz rozporządzeń wykonawczych. W związku z tym na terenie gminy Żarnowiec w 2019 roku funkcjonowały następujące jednostki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Haliny Grabowskiej „Zety” w Chlinie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żarnowcu,
- Szkoła Podstawowa Żarnowiec Filia w Małoszycach,
- Przedszkole Publiczne w Żarnowcu⁸.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2018 roku kształtował się on na poziomie 96,7%, co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego uległ zmniejszeniu. W porównaniu do współczynnika skolaryzacji w województwie śląskim i całej Polsce kształtuje się on na wyższym poziomie.

⁸ Raport o stanie Gminy Żarnowiec w roku 2019.

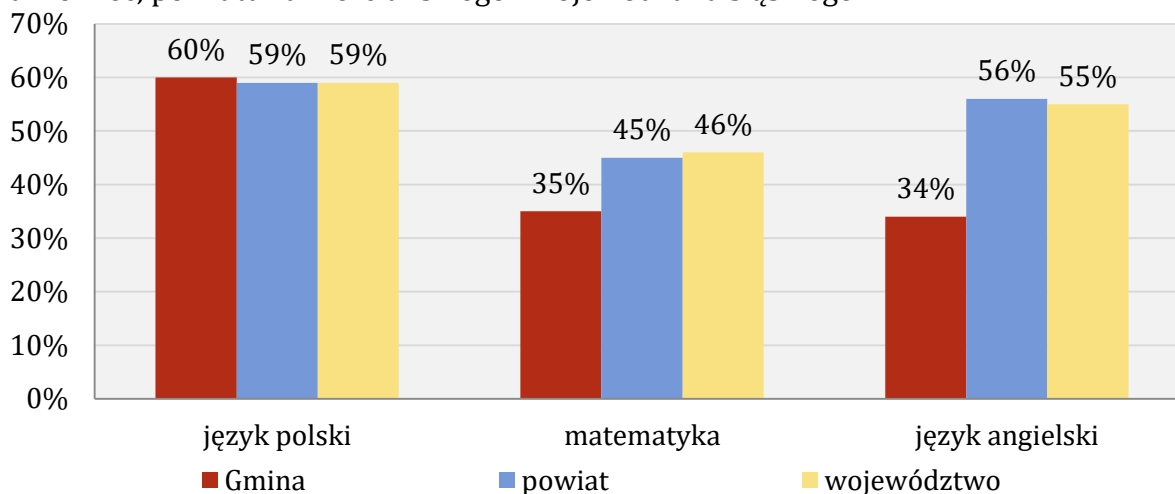
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Żarnowiec, województwa i całego kraju w latach 2017-2018 (w %)

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Żarnowiec, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu zawierciańskiego i województwa śląskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali lepsze wyniki z języka polskiego, niż uczniowie z całego powiatu i województwa. Z kolei z matematyki i języka angielskiego wyniki w gminie Żarnowiec kształtują się na znacznie gorszym poziomie niż ma to miejsce w powiecie zawierciańskim oraz województwie śląskim. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres poniżej.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Żarnowiec, powiatu zawierciańskiego i województwa śląskiego

Źródło: <http://www.oke.jaworzno.pl>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Żarnowcu. Realizowane zadania Ośrodka mają na celu stworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju mieszkańców poprzez edukację kulturalną, a także kształtujących ich wartości kulturowe. Upowszechnianie kultury wśród mieszkańców polega na ich udziale w przedsięwzięciach organizowanych przez GOKSiT cyklicznie lub okolicznościowo⁹.

Mieszkańcy Gminy mogą uczestniczyć w organizowanych przez Ośrodek różnorodnych zajęciach. Do oferowanych przez GOKSiT zajęć dla dzieci należą m.in.: rytmika dla najmłodszych, nauka tańca współczesnego, nauka gry na pianinie oraz instrumentach dętych, a także nauka emisji głosu. Wśród sekcji organizowanych dla osób dorosłych znajdują się: zespół regionalny „Korona Żarnowca”, orkiestra dęta w Chlinie, Łanach Wielkich oraz Woli Libertowskiej, a także zajęcia fitness¹⁰.

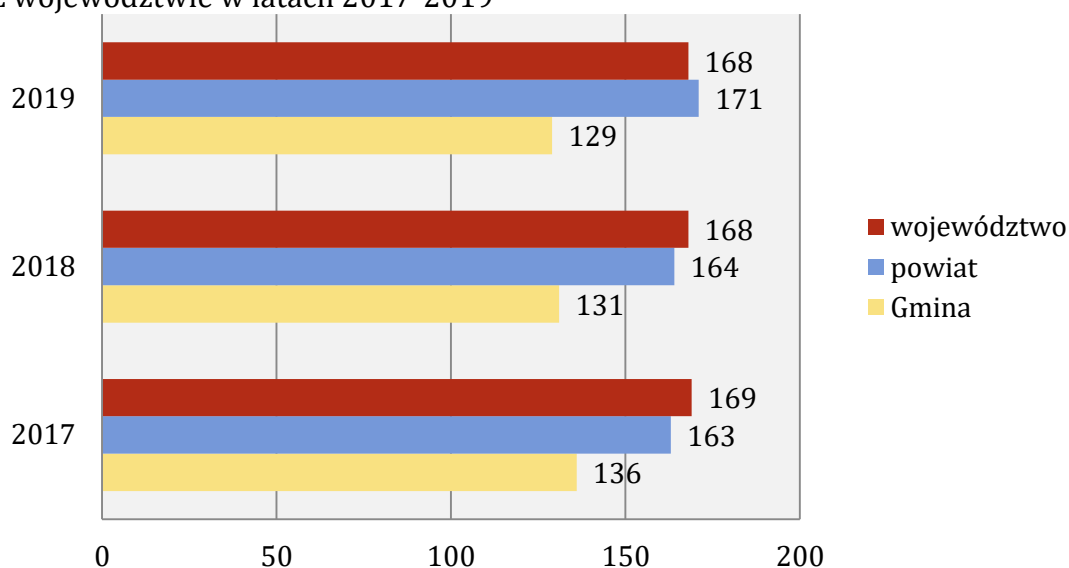
Upowszechnianie wiedzy i kultury w Gminie jest również zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej, która swoją działalność prowadzi w Żarnowcu, Biblioteki Filialnej w Łanach Wielkich oraz Punktu Bibliotecznego w Otoli. Biblioteka wspomaga dydaktykę szkół, upowszechnia czytelnictwo, wprowadza w krąg kultury literackiej, a także kształtuje umiejętności korzystania z informacji. Na koniec 2019 roku księgozbiór we wszystkich trzech placówkach liczył 41 762 woluminy. Ponadto co roku GBP jest organizatorem licznych wydarzeń kulturalnych, w tym wystaw tematycznych, spotkań z artystami, autorami książek itp.

Kolejny wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Żarnowiec, powiecie zawierciańskim oraz województwie śląskim w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych można zauważyć, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie mniejsze wartości niż powiecie i województwie. W 2019 roku w Gminie było to 129 czytelników, w powiecie - 171, natomiast w całym województwie - 168. Jednocześnie w gminie Żarnowiec zaobserwować można trend spadkowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

⁹ Raport o stanie Gminy Żarnowiec w roku 2019.

¹⁰ Tamże.

Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Żarnowiec, powiecie oraz województwie w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Żarnowiec usługi świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarnowcu, który prowadzi poradnię ogólną, poradnie (gabinet) położnej środowiskowej-rodzinnej, poradnie ginekologiczno-położniczą oraz poradnię (gabinet) pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Żarnowiec w 2019 roku na 1 przychodnię przypadło 4597 mieszkańców. Jest to wartość znacznie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2139. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 2,3 porady w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością dwukrotnie mniejszą w stosunku do całego powiatu zawierciańskiego (4,5).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Żarnowiec w porównaniu do powiatu zawierciańskiego w 2019 roku

wyszczególnienie	powiat	Gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2139	4597
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,5	2,3

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Żarnowiec o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Ogrodzieńcu, którego jednostką nadrzędną jest Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym trzy z nich należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Dodatkowo jednostka OSP Żarnowiec została wyznaczona do realizacji zadań z zakresu ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym na terenie powiatu zawierciańskiego¹¹.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹². Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowanie kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizowanie grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"¹³. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁴.

¹¹ Raport o stanie Gminy Żarnowiec w roku 2019.

¹² <https://poradnik.ngo.pl>

¹³ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁴ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Na obszarze gminy Żarnowiec funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Żarnowieckiej,
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Oświaty Wiejskiej,
- Fundacja Delphinus - na rzecz Rehabilitacji Medycznej i Społecznej,
- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Żarnowiec,
- Ludowy Klub Sportowy „Trzy Korony” w Żarnowcu,
- Stowarzyszenie „Młodzi, Starsi – Aktywni”¹⁵.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Żarnowiec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021*.

Głównym celem programu jest: *„zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy Gminą a organizacjami pozarządowymi”*. Do celów szczegółowych należy natomiast:

- poprawa jakości życia mieszkańców Gminy poprzez pełniejsze zaspokojenie ich potrzeb,
- racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych,
- otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych,
- podniesienie efektywności działań w sferze wykonywania zadań publicznych,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- wzmocnienie potencjału organizacji oraz rozwój wolontariatu,
- prezentacja dorobku organizacji i promowanie ich osiągnięć¹⁶.

¹⁵ <https://spis.ngo.pl/slaskie-zarnowiec-241610>

¹⁶ Program współpracy Gminy Żarnowiec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. OPS, jednostek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Żarnowiec jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez OPS należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;

16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych Gminy realizowanych przez OPS należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej należą:

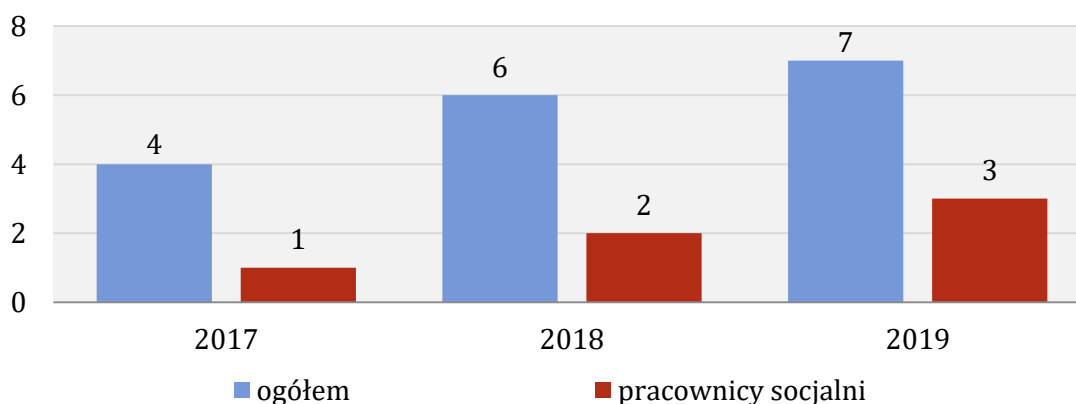
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez Wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na koniec 2019 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Żarnowcu zatrudnionych było 7 pracowników, w tym 3 pracowników socjalnych. W stosunku do 2017 roku zauważalny jest wzrost zarówno ogólnej liczby zatrudnionych pracowników, jak i pracowników socjalnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia wykres nr 10.

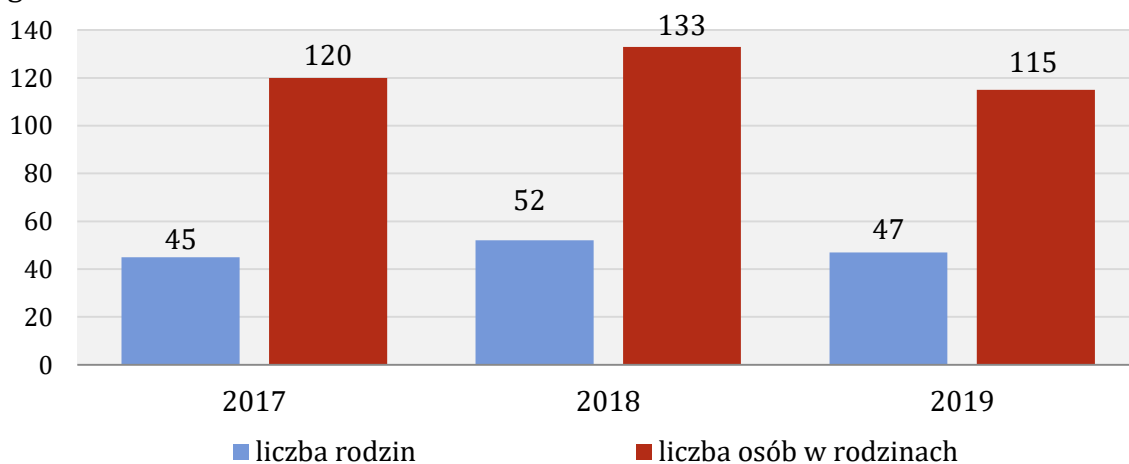
Wykres 10. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Żarnowiec ulegała wahaniom. W 2019 roku z pomocy skorzystało 47 rodzin - to o 5 rodzin mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 2 rodziny więcej niż w 2017 roku. Na przestrzeni omawianych lat podobnej dynamice zmian ulegała liczba osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej. W 2019 roku było to 115 osób, czyli o 18 osób mniej niż w roku 2018 i jednocześnie o 5 osób mniej niż w roku 2017.

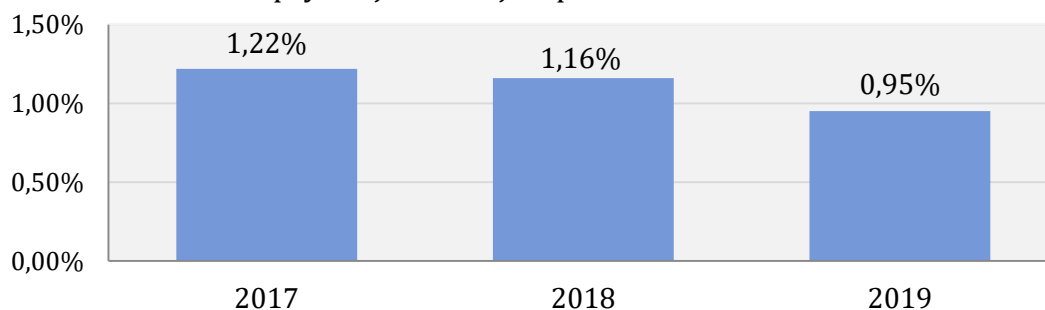
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Żarnowiec w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2017-2019 wartość tego wskaźnika ulegała stopniowemu spadkowi. W 2017 roku wyniosła 1,22%, w 2018 roku – 1,16%, natomiast w 2019 roku – 0,95%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na kolejnym wykresie.

Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku korzystających z tego typu pomocy było 19 osób w wieku przedprodukcyjnym, 33 osoby w wieku produkcyjnym oraz 14 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja - korzystających z pomocy społecznej kobiet było nieznacznie mniej niż mężczyzn (liczba kobiet - 32, liczba mężczyzn - 34). Analizując dynamikę zmian dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019

wiek	2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
przedprodukcyjny	34	19	29	17	19	10
produkcyjny	36	18	30	12	33	13
poprodukcyjny	10	9	14	11	14	9
ogółem	80	46	73	40	66	32

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2019 roku skorzystało 31 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 13 osób. Na przestrzeni lat 2017-2019 można dostrzec tendencje spadawą w zakresie udzielania omawianych świadczeń. Podobnie wśród korzystających z pomocy społecznej rodzin, można zauważyć ich spadek - zarówno w przypadku świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. W roku 2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2017 roku spadła o 4, natomiast w przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest jej spadek, który wyniósł 6 (w stosunku do 2017 roku).

Tabela 7. Liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	2017		2018		2019	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
świadczenie pieniężne	35	35	34	33	31	31
świadczenie niepieniężne	22	14	20	14	13	8

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni omawianych lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 47 w 2017 roku do 23 w 2019 roku, czyli spadła o 51%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku są widoczne - mężczyźni stanowili 43% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 57%.

Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019

płeć	2017	2018	2019
kobiety	25	16	13
mężczyźni	22	12	10
ogółem	47	28	23

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Żarnowiec było ubóstwo - z tego powodu pomoc otrzymało 29 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się niepełnosprawność (16 rodzin), natomiast na trzecim - bezrobocie (11 rodzin). Wśród pozostałych powodów udzielania świadczeń znajduje się: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (4 rodziny), długotrwała lub ciężka choroba (4 rodziny) oraz zdarzenia losowe (2 rodziny).

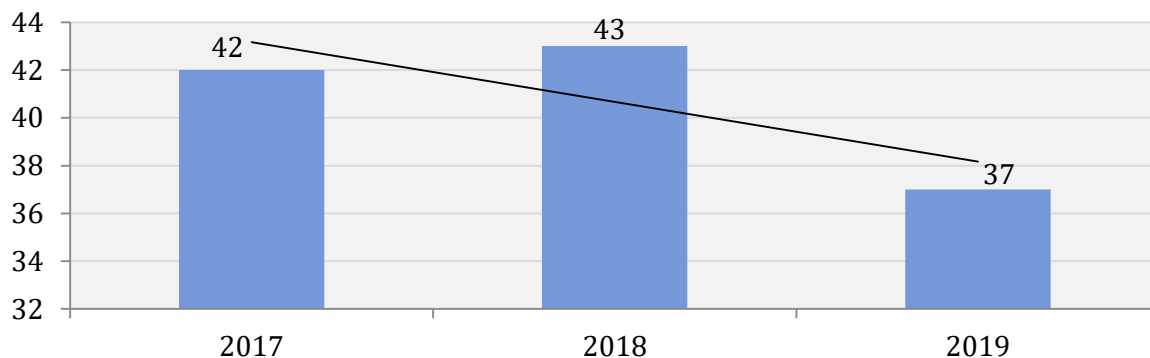
Tabela 9. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)

powody udzielenia pomocy i wsparcia	liczba rodzin
Ubóstwo	29
Niepełnosprawność	16
Bezrobocie	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny niepełne	4
Długotrwała lub ciężka choroba	4
Zdarzenia losowe	2

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni omawianych lat. W 2019 roku przeprowadzono je z 37 rodzinami, w 2018 roku z 43, a w 2017 roku z 42. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała spadkowi. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Żarnowiec. Należą do nich:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- jednostki oświatowe,
- Komisariat Policji,
- OSP w gminie Żarnowiec,
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹⁷.

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do jej wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

¹⁷ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 69 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, jedno świadczenie rodzinie z dwójką dzieci, 447 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 772 świadczenia rodzinom z inną liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku

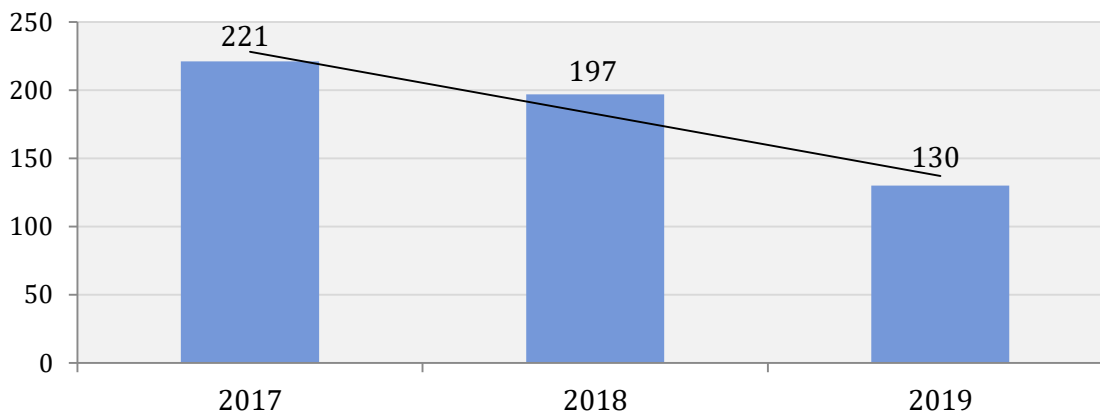
liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	69	0	69
dwoje dzieci	1	1	0
troje dzieci	447	5	442
inne	772	42	730

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio w miesiącu 130 rodzin, czyli o 34% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 41% mniej niż w roku 2017. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalny jest zatem spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 14. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2017-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało 397 rodzin na łączną kwotę 3 882 162 zł, w 2018 roku - 366 rodzin, a wydatkowano na to 3 558 922 zł, natomiast w 2019 roku - 336 rodzin, na co przeznaczone zostało 4 167 233 zł. Na przestrzeni omawianych lat nastąpił zatem spadek średniej liczby rodzin, pobierających to świadczenie.

Tabela 11. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	397	366	336
kwota świadczeń (w złotych)	3 882 162	3 558 922	4 167 233

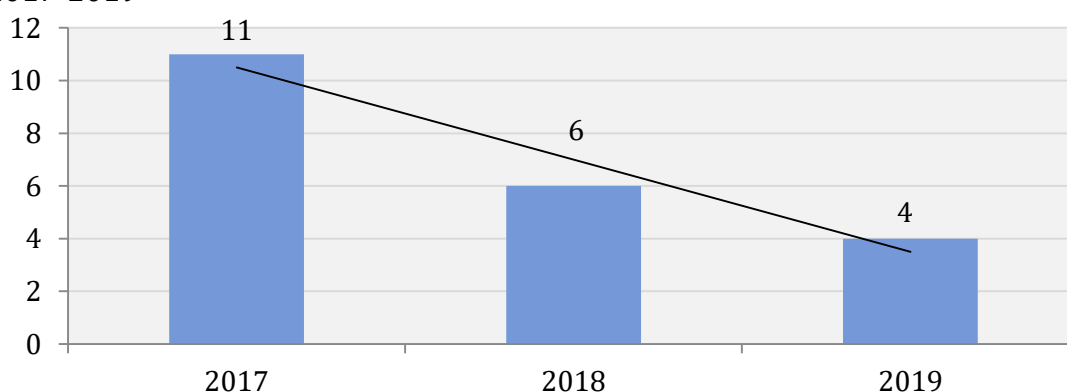
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24. roku życia - w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2019 roku w ramach programu „Dobry start” przyznano 633 świadczenia na łączną kwotę 189 900 zł¹⁸.

Z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2019 roku nie przyznano świadczenia w tym zakresie.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni omawianych lat widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku 2017 było to 11 osób, w 2018 roku - 6 osób, z kolei w 2019 roku - 4 osoby. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu na poniższym wykresie.

Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019

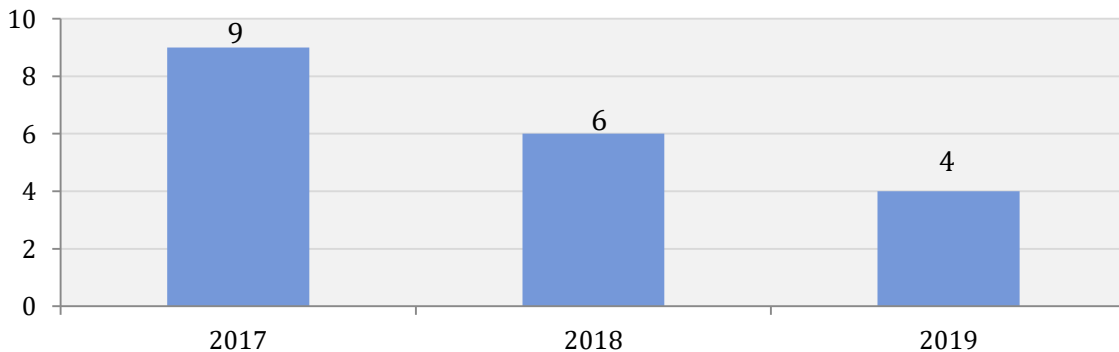

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

¹⁸ Raport o stanie Gminy Żarnowiec w roku 2019.

Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała tendencji spadkowej, bowiem z 9 rodzin w 2017 roku zmniejszyła się do 4 w roku 2019. W latach 2017-2019 wszystkie rodziny, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne.

Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

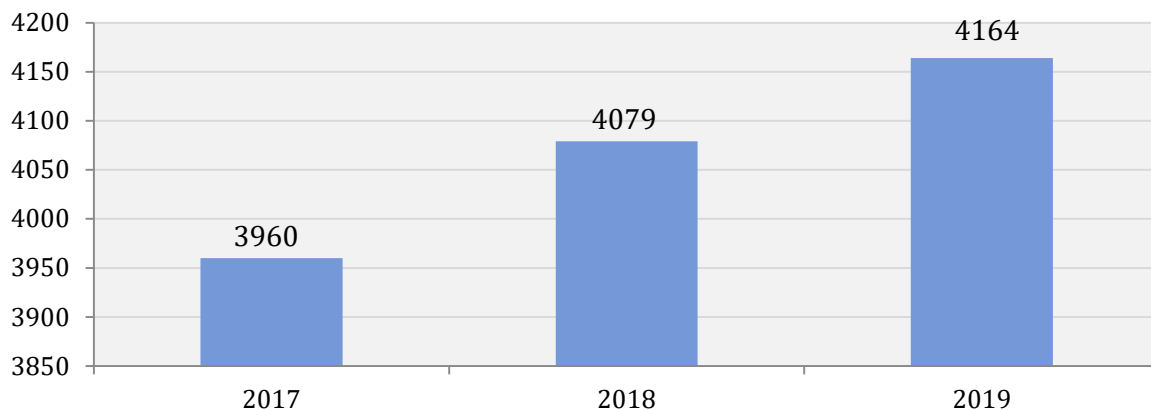
Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W latach 2017-2019 w katalogu usług OPS Gminy nie znajdowało się wsparcie asystenta rodziny, który ma za zadanie objąć opieką rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze.

W omawianych latach w gminie Żarnowiec nie funkcjonowały również rodziny wspierające, to znaczy takie, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 4164 zł. Można zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 17. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W ramach wspierania rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami, takimi jak: jednostki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- brak funkcjonującego na terenie Gminy asystenta rodziny,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo).

2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

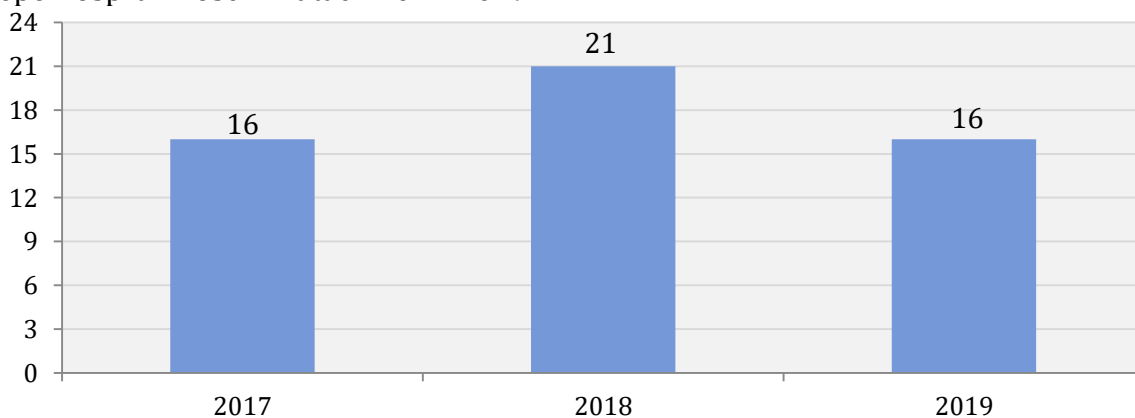
■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: „osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej”. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2019 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 16. Z przedstawionych danych wynika, że w latach 2017-2019 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu ulegała wahaniom, bowiem w 2018 było to 21 rodzin, natomiast w 2017 roku - 16.

Wykres 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. W 2017 roku przyznano 178 świadczeń na łączną kwotę 27 234 zł, w 2018 roku ich liczba wyniosła 187 na kwotę 29 616 zł, z kolei w 2019 roku kształtowała się na poziomie 206 świadczeń na kwotę 38 996 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała tendencji wzrostowej. Systematycznie wzrastała również przeznaczana na ten cel kwota pieniężna.

Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	178	187	206
kwota świadczeń (zł)	27 234	29 616	38 996

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w omawianym okresie ulegała spadkowi. W 2017 roku przyznano 443 świadczenia, w 2018 roku - 410, natomiast w 2019 roku - 412.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	443	410	412
kwota świadczeń (zł)	67 779	64 772	78 086

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku przyznano 260 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku - 251, natomiast w 2019 roku - 223. W ostatnich latach obserwowalny jest stały spadek liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	260	251	223
kwota świadczeń (zł)	39 780	39 597	42 257

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat świadczeń opiekuńczych – zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). W 2019 roku w ramach tego świadczenia wypłacono 963 świadczenia, a więc o 17 mniej niż w roku ubiegłym oraz o 42 mniej niż w roku 2017. Jednocześnie można zaobserwować stopniowy wzrost kwoty udzielonych świadczeń.

Tabela 15. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba świadczeń	1005	980	963
kwota świadczeń (zł)	292 740	300 883	324 189

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niepełnosprawność pozostająca na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielana jest pomoc społeczna,
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnego dziecka,
- niska partycypacja społeczna osób niepełnosprawnych - izolacja i samotność,
- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- brak realizowanych form wsparcia dla opiekunów.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu

i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁹.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których można znaleźć wyczerpujące statystyki.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Z danych wynika, że w omawianych latach w OPS nie udzielono specjalistycznych usług opiekuńczych żadnej osobie z zaburzeniami psychicznymi.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Stan izolacji społecznej wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

---

¹⁹ www.psychiatriapolska.pl

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²⁰. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

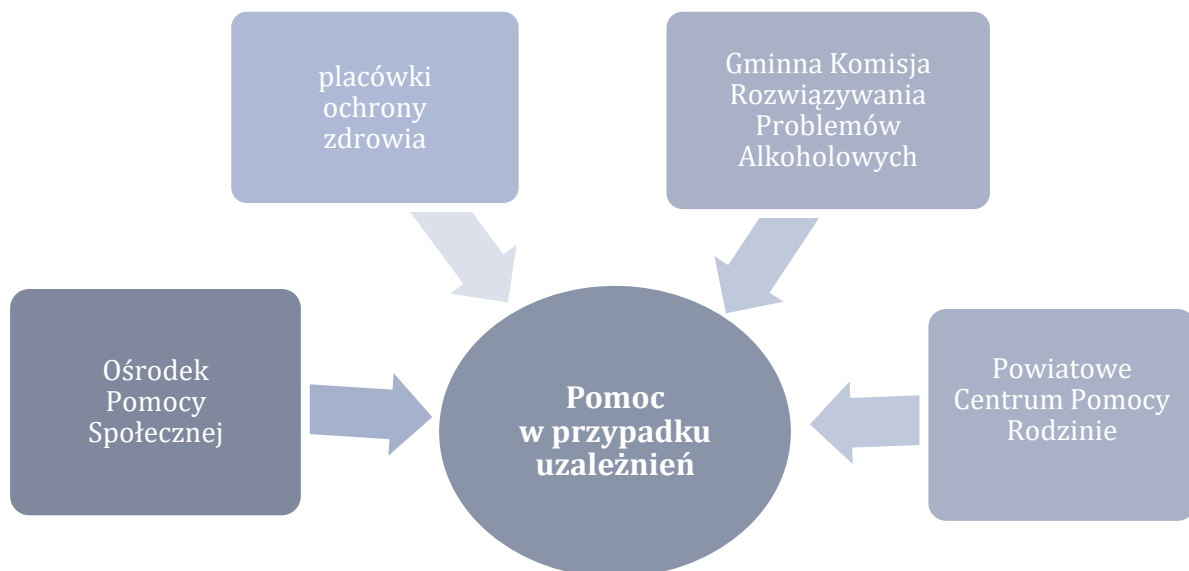
²⁰ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Żarnowiec na rok 2021*.

Do głównych zadań realizowanych w 2021 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- kontrolowanie reklamy i promocji napojów alkoholowych²¹.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Żarnowiec mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

²¹ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Żarnowiec na rok 2021.

W 2019 roku żadna rodzina z gminy Żarnowiec nie skorzystała z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu ani narkomani.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarnowcu działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 3 członków. W 2019 roku przeprowadzili oni rozmowy z 16 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 9 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec jednej osoby uzależnionej od alkoholu. W stosunku do 2017 roku odnotowano spadek liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy oraz liczby osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. Dane dotyczące działań GKRPA w Żarnowcu podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarnowcu wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	17	16	16
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	11	9	9
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	4	1	1
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

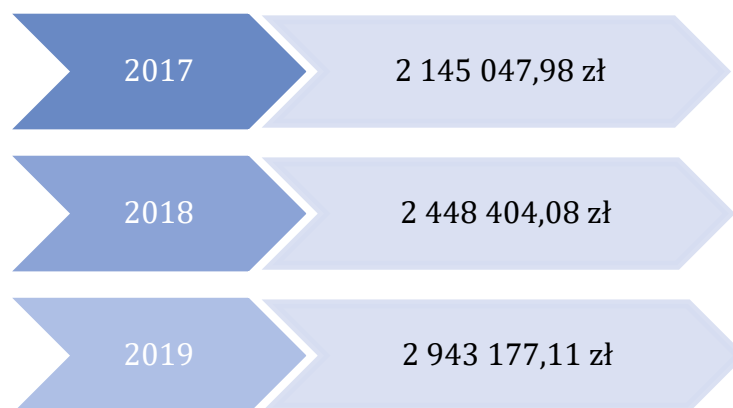
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Na terenie gminy Żarnowiec nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), nie ma również samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al.-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. Na przestrzeni omawianych lat nie zorganizowano programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Przeprowadzono natomiast inne działania, nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2019 roku odbyły się jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle oraz festyny i inne imprezy plenerowe. Łącznie wzięło w nich udział 525 uczestników.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec. W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 2 943 177,11 zł, w tym 1 157 244,18 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 166 577,69 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 619 355,24 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do lat poprzednich, łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu.

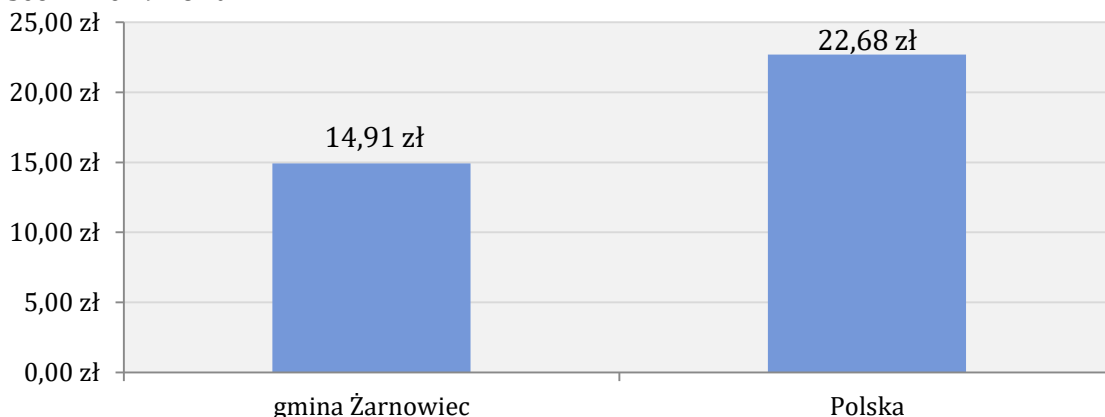
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Żarnowiec alkoholu w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Żarnowiec kształtuje się na niższym poziomie niż w całej Polsce. Różnica wynosi 7,77 zł.

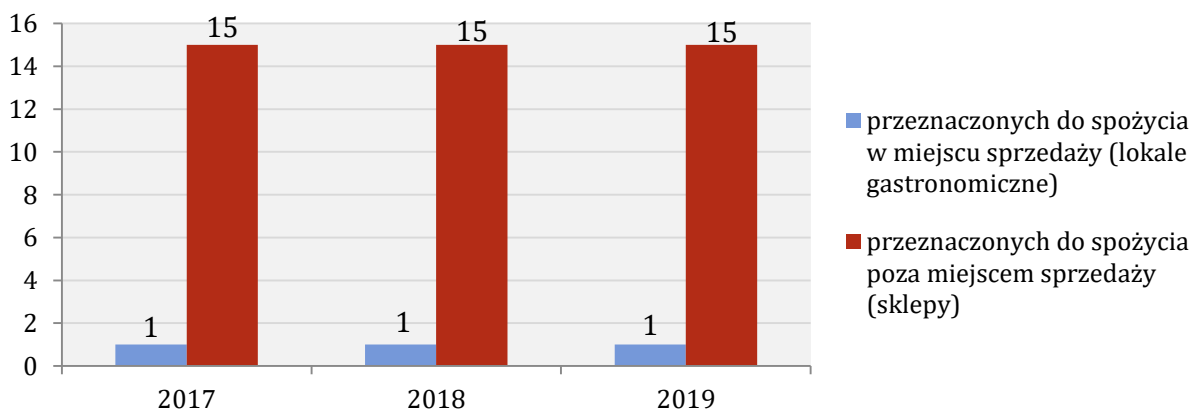
Wykres 19. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Żarnowiec i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

W 2019 roku na terenie gminy Żarnowiec znajdowało się łącznie 16 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 15 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i jeden przeznaczony do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny). Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba miejsc, w których mieszkańcy Gminy mogli zakupić alkohol utrzymywała się na tym samym poziomie. Dane przedstawia wykres poniżej.

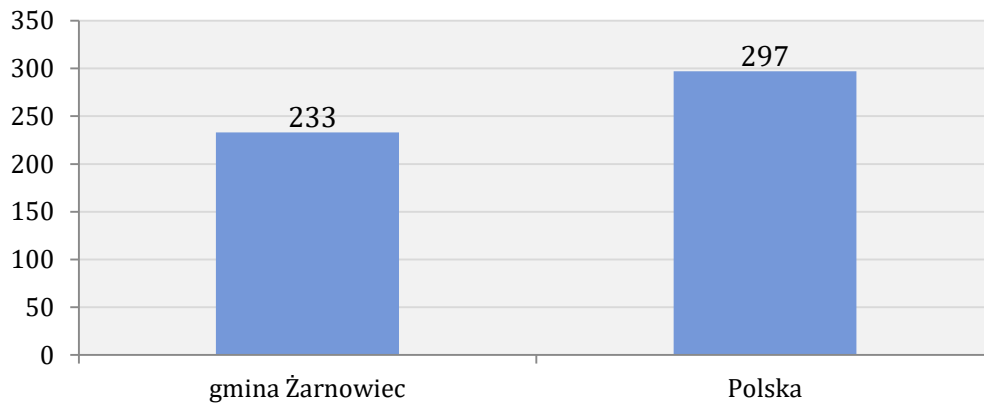
Wykres 20. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec, w porównaniu do całej Polski. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 21. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost łącznej wartości sprzedanego na terenie Gminy alkoholu;
- brak funkcjonującego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego oraz grup wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień;
- ryzyko wzrostu liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

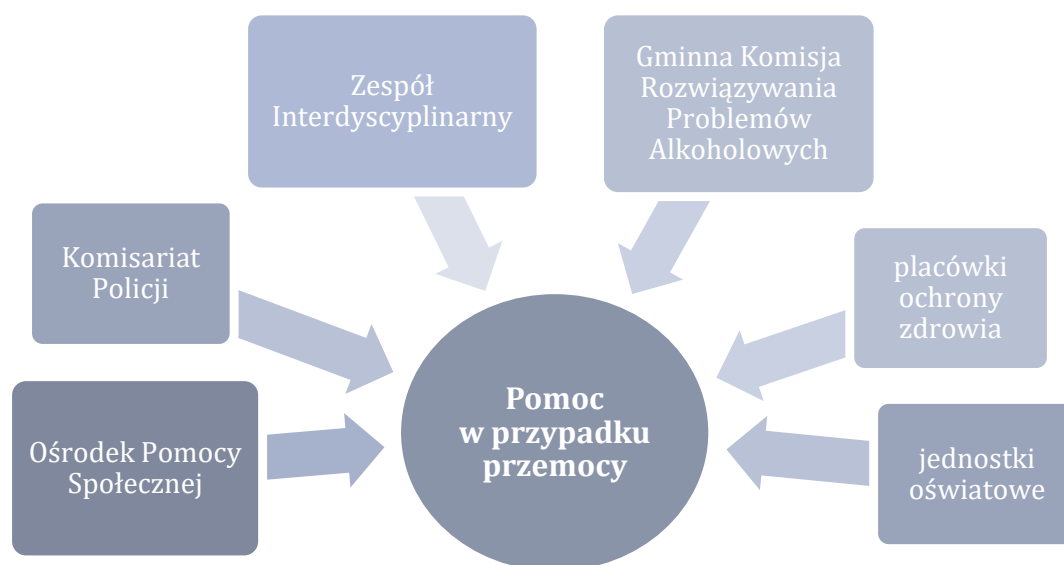
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Żarnowiec zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- kuratora sądowego,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Żarnowiec na lata 2017-2021*.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Żarnowiec mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

W 2019 roku żadna rodzina z gminy Żarnowiec nie korzystała z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017-2020. W 2020 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 5 i jednocześnie przyjęła najniższą wartość na przestrzeni omawianych lat. Liczba powołanych grup roboczych na przestrzeni lat 2017-2020 utrzymywała się na stałym poziomie (jedna grupa robocza). W opisywanym okresie dostrzegalny jest spadek liczby posiedzeń grupy roboczej - w 2017 i 2018 roku odbyło się 16 spotkań, w 2019 roku 17, z kolei w 2020 roku 10. Dane w tym zakresie zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017-2020

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	10	7	8	5
2	liczba utworzonych grup roboczych	1	1	1	1
3	liczba posiedzeń grup roboczych	16	16	17	10

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku objęte pomocą grup roboczych były 44 osoby, w tym 19 kobiet, 17 mężczyzn, 8 dzieci oraz jedna osoba starsza. Łącznie udzielono pomocy 13 rodzinom. Liczba osób i rodzin, które objęto pomocą grupy roboczej w porównaniu do 2017 roku uległa nieznacznemu spadkowi - w 2017 roku było to 45 osób z 15 rodzin.

Tabela 18. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grupy roboczej w latach 2017-2020

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
1	liczba rodzin	15	10	12	13
2	liczba osób, w tym:	45	34	38	44
	liczba kobiet	20	14	17	19
	liczba mężczyzn	19	13	14	17
	liczba dzieci	9	7	7	8
	liczba osób starszych	4	3	3	1

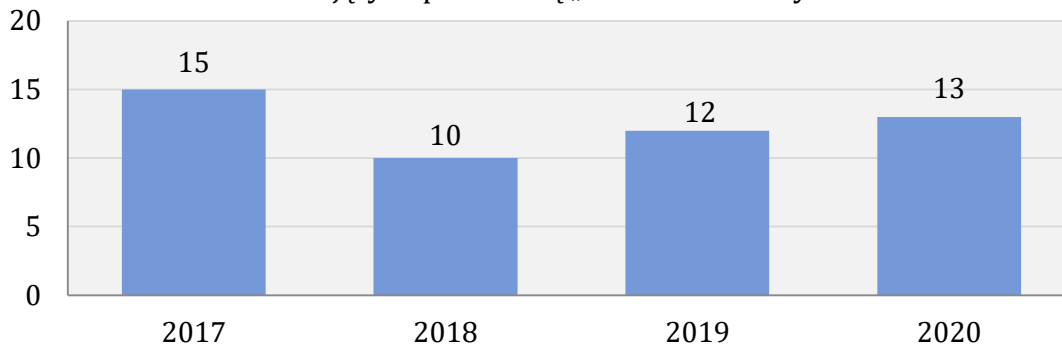
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

W ciągu ostatnich czterech lat nie doszło do sytuacji odebrania dziecka na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich czterech lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” ulegała nieznacznym wahaniom - w 2017 roku było to 15 rodzin, w 2018 roku - 10, w 2019 roku - 12, natomiast w 2020 roku - 13 rodzin. Oznacza to spadek w stosunku do 2017 roku o 13%.

Wykres 22. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 4 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 4 formularze „Niebieska Karta - C, D”, z kolei zakończono 5 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca: w stosunku do lat poprzednich spadła zarówno liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę, liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - C, D”, jak i liczba zakończonych procedur. Szczegółowe dane statystyczne w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020

LP	wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	6	7	7	4
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - C”	6	7	6	4
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - D”	6	7	6	4
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	12	2	4	5

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- utrzymująca się na względnie stałym poziomie liczba osób objętych pomocą grypy roboczej na przestrzeni ostatnich lat;
- brak funkcjonujących grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- brak Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

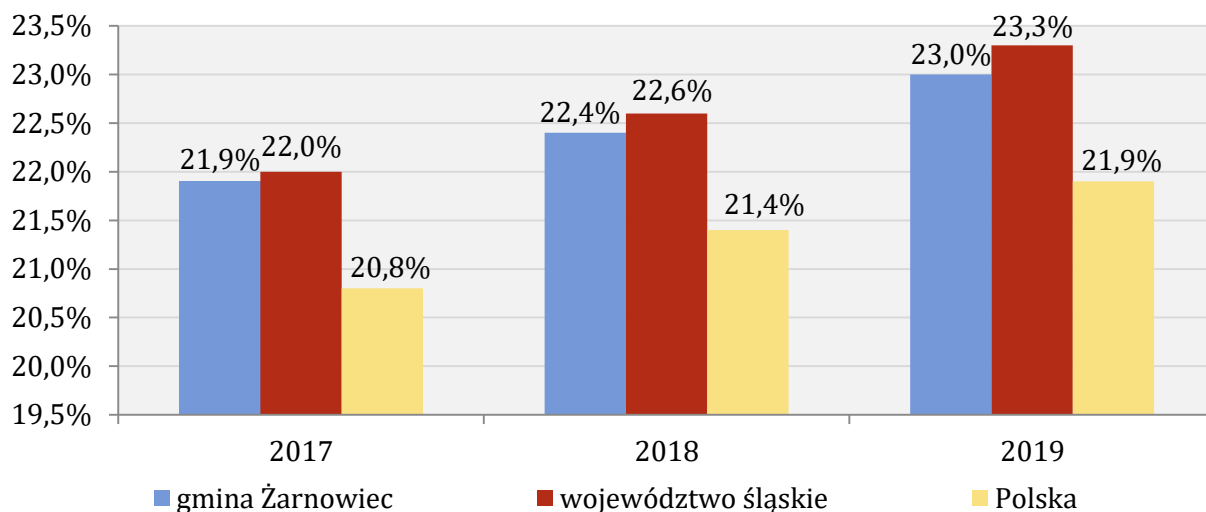
Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Żarnowiec jest niższy względem województwa i jednocześnie wyższy niż w całej Polsce. Na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób w wieku poprodukcyjnym

w Gminie, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększała. Różnica między 2017, a 2019 rokiem w gminie Żarnowiec wynosi 1,1 pp., w województwie śląskim - 1,3 pp., natomiast w kraju - 1,1 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

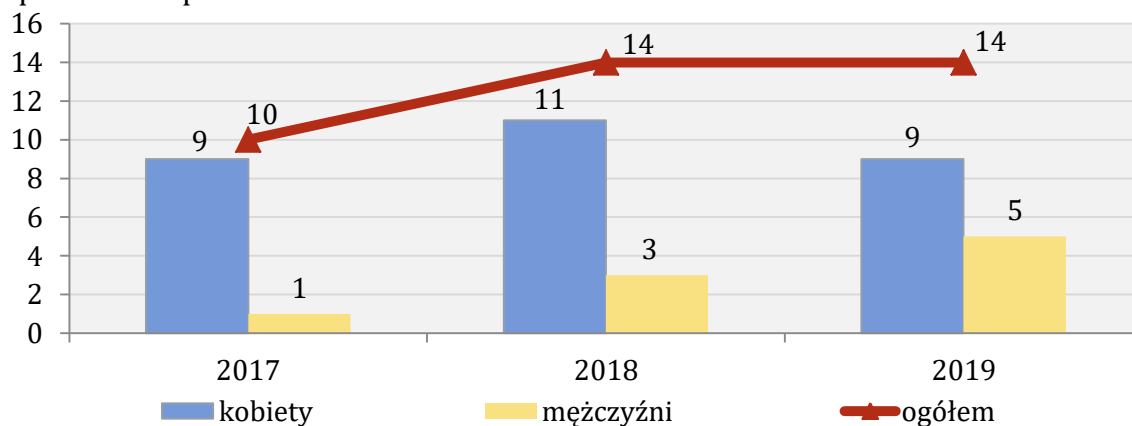
Wykres 23. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Żarnowiec, województwie śląskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2019 roku - 14. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety - było ich 9, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn - 5. W stosunku do 2017 roku ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym uległa wzrostowi.

Wykres 24. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019

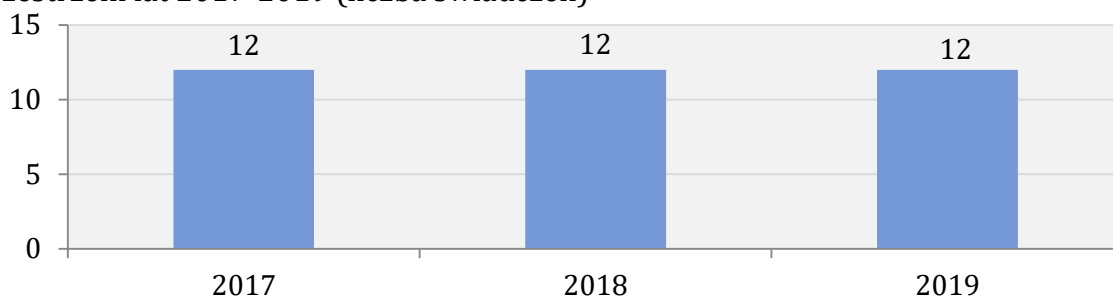

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu na przestrzeni omawianych lat nie realizował usług opiekuńczych dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca.

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak to ma miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2019 roku udzielono 12 zasiłków pielęgnacyjnych osobom powyżej 75 roku życia. W porównaniu do lat poprzednich liczba przyznanych świadczeń w tym zakresie utrzymywała się na stałym poziomie.

Wykres 25. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy, w domu jest zadaniem własnym Gminy o charakterze obowiązkowym. Z danych wynika, że w omawianych latach OPS w Żarnowcu opłacił pobyt w Domu pomocy społecznej jednej osobie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych;
- stały wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat;
- brak środowiskowych form wsparcia dla osób starszych (Klub seniora, DDP).

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

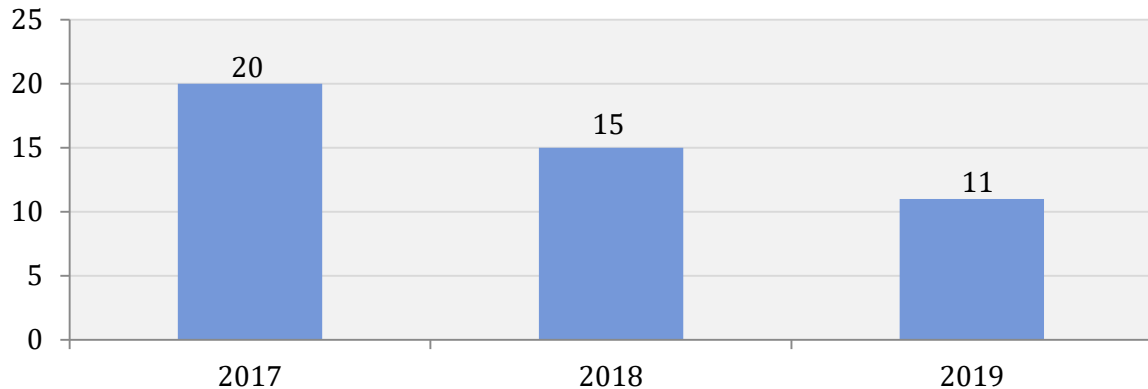
■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania wsparcia pomocy społecznej znajdowało się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy.

W 2019 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 11. Na przestrzeni lat 2017-2019 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2017 roku liczba rodzin spadła o 45%.

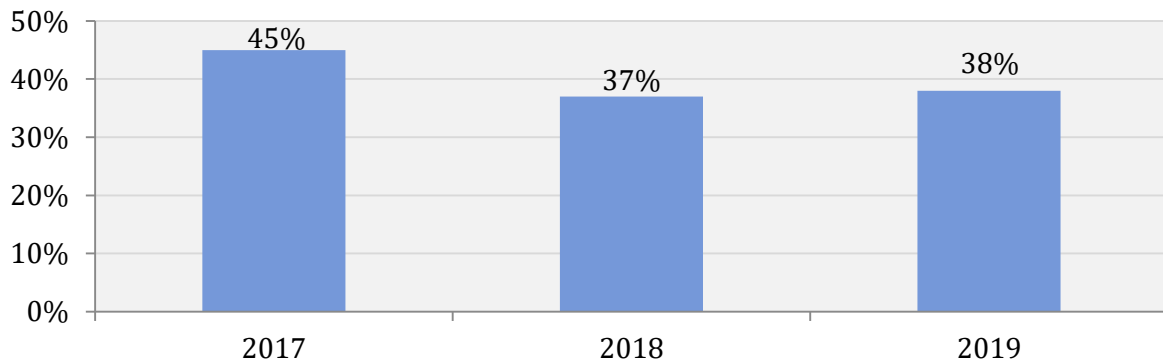
Wykres 26. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Dostrzegalna jest również pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego spadek - z 45% w 2017 roku do 38% w 2019 roku. Jednak należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku, utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 27. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 1,6% mieszkańców gminy Żarnowiec, przy czym udział kobiet był mniejszy (1,5%). Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję w tym zakresie. Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 1,3 pp. W całej Polsce osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,8% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem korzystniejsza.

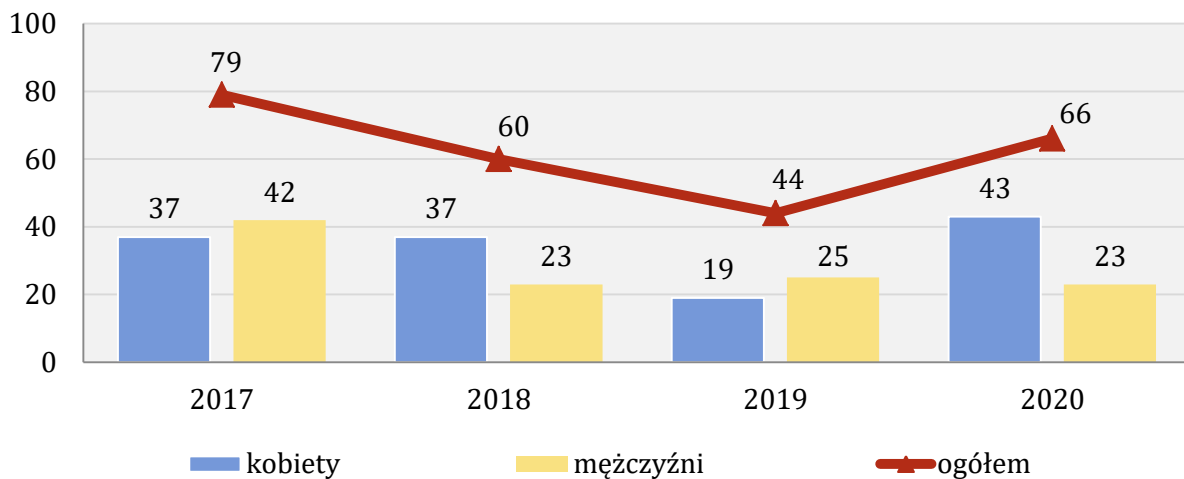
Tabela 20. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Żarnowiec zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	2,9	2,2	1,6
mężczyźni	2,8	1,5	1,7
kobiety	3,0	3,0	1,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 66 mieszkańców gminy Żarnowiec. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 50%, a w porównaniu do roku 2017 spadek o 16%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja - pozostających bez pracy kobiet było w 2020 roku więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 43, liczba mężczyzn - 23).

Wykres 28. Mieszkańcy gminy Żarnowiec zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost udziału osób będących przed 25 rokiem życia oraz przed 30 rokiem życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Udział osób powyżej 50 roku życia w omawianym okresie uległ spadkowi o 5 pp. W całej Polsce udział bezrobotnych mieszkańców powyżej 50 roku życia wyniósł w 2019 roku 27%, a więc znacznie więcej niż w gminie Żarnowiec, natomiast udział osób do 25 roku życia - 11%, co stanowi wartość znacznie mniejszą niż w Gminie (24%).

Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żarnowiec w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019

kategoria wiekowa	31 grudnia 2017		31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	16	20	11	18	8	18	16	24
do 30 roku życia	20	25	20	33	12	27	32	48
powyżej 50 roku życia	18	23	18	30	15	34	12	18

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Żarnowiec oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił spadek udziału osób długotrwanie bezrobotnych - z 61% w 2017 roku do 44% w 2020 roku. W całej Polsce udział osób długotrwanie bezrobotnych wyniósł w 2019 roku 52%, a więc sytuacja w gminie Żarnowiec w omawianym roku była pod tym względem bardziej korzystna.

Tabela 22. Liczba długotrwanie bezrobotnych osób oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2020

wyszczególnienie	31 grudnia 2017	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2020
liczba osób	48	37	27	29
%	61	62	61	44

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W związku z pandemią COVID-19 oraz wprowadzonymi obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy w kraju. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi ograniczeniami oraz mających umowy cywilnoprawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej

perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

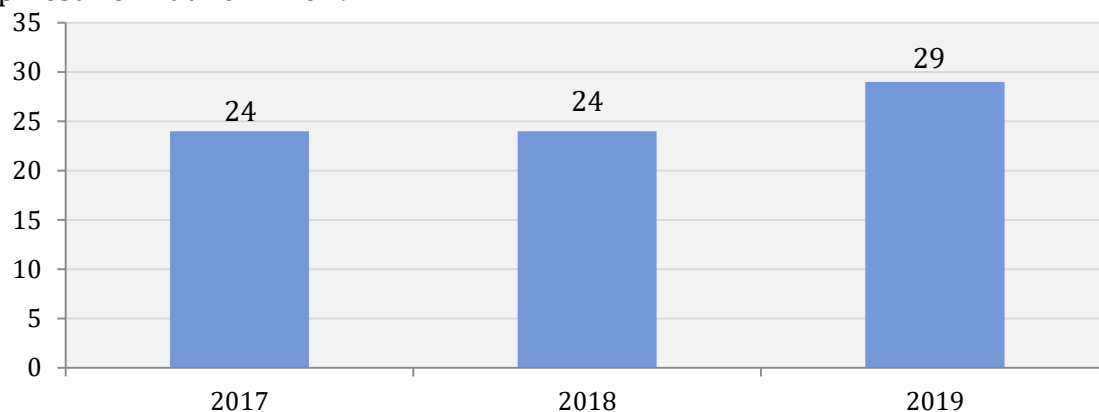
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa w 2019 roku wzrostowi. W 2017 i 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 24 rodziny, natomiast w 2019 roku - 29. W stosunku do 2017 roku oznacza to wzrost o 21%.

Wykres 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 13 osób, tj. o jedną więcej niż w 2018 roku i o 2 więcej niż w 2017 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 4 - co oznacza wzrost o 1 osobę w stosunku do roku 2018. Zasiłek celowy został przyznany w 2019 roku 21 osobom, czyli takiej samej liczbie osób co w latach poprzednich.

Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019

rodzaj zasiłku	2017		2018		2019	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	11	66 632	12	67 425	13	64 604
zasiłek okresowy	4	5 847	3	6 011	4	5 429
zasiłek celowy	21	21 910	21	23 232	21	24 760

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarnowcu od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 16 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 13 osobom. W ciągu omawianych lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne nieznacznie wzrosła, natomiast otrzymujących świadczenie niepieniężne uległa spadkowi z 22 osób w 2017 do 13 osób w 2019 roku.

Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
świadczenie pieniężne	15	15	16
świadczenie niepieniężne	22	20	13

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W omawianych latach w gminie Żarnowiec nie udzielono żadnego świadczenia pieniężnego w formie dodatków mieszkaniowych.

Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Żarnowiec na wyższym poziomie, niż ma to miejsce zarówno na terenie całego powiatu, jak i województwa. Na wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Żarnowiec jest on dodatni i wynosi 0,15.

Rysunek 4. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Żarnowiec, powiecie zawierciańskim oraz województwie śląskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności - jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W latach 2017-2019 nie udzielono pomocy i wsparcia żadnej osobie z powodu bezdomności.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

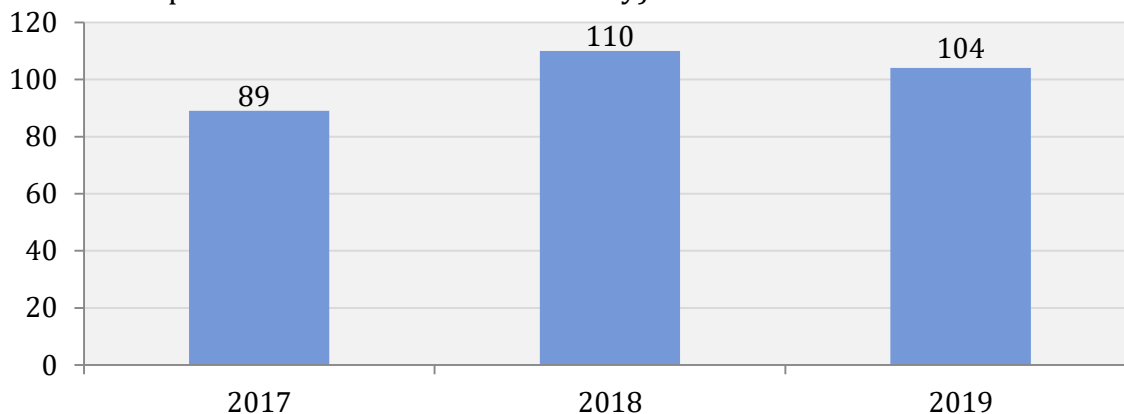
- ubóstwo jako najczęstszy powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy;
- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

9. Problem przestępczości

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W 2019 roku w gminie Żarnowiec stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 104 przestępstwa, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 22,59 przestępstwa. Wartość ta jest mniejsza od wartości dla województwa śląskiego, gdzie wynosi 24,06 i jednocześnie większa niż wartość dla całej Polski, gdzie kształtuje się na poziomie 20,75. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2017-2019 liczba stwierdzonych przestępstw ulegała wahaniom.

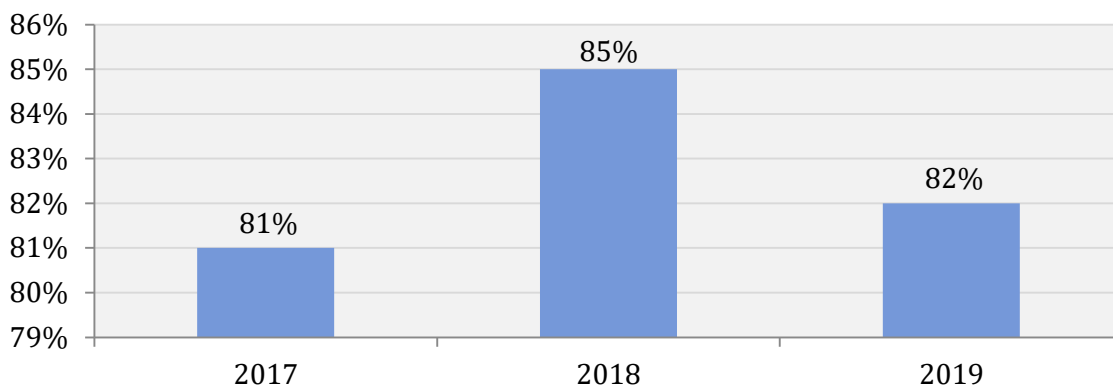
Wykres 30. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Rozpatrując kwestie wykrywalności sprawców przestępstw na terenie gminy Żarnowiec w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa śląskiego (77%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 82%. Dane statystyczne pokazują, że wskaźnik ten w stosunku do 2017 roku uległ nieznacznemu zwiększeniu, bowiem w 2017 roku wynosił 81%, natomiast względem roku ubiegłego zmniejszył się o 3 pp.

Wykres 31. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Żarnowiec w latach 2017-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Z udostępnionych danych przez Komisariat Policji w Ogrodzieńcu wynika, że na przestrzeni ostatnich lat wzrosła liczba odnotowanych interwencji - w porównaniu do 2017 roku aż o 40%. W omawianym okresie zmniejszeniu uległa liczba odnotowanych zatrzymań - z 12 w 2017 roku do 5 w 2020 roku. Można zauważyć, że w 2020 roku spadła również liczba kradzieży oraz nietrzeźwych kierowców, jednak w 2019 roku odnotowano ich gwałtowny wzrost. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 25. Liczba odnotowanych przestępstw oraz interwencji na terenie gminy Żarnowiec w latach 2017-2020

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Kradzież	14	10	19	9
Zatrzymanie	12	7	8	5
Nietrzeźwi kierujący	7	8	17	6
Interwencje	274	275	279	383

Źródło: dane udostępnione przez Komisariat Policji w Ogrodzieńcu

MOCNE STRONY

wewnętrzne czynniki pozytywne

*to przede wszystkim to,
co wyróżnia na tle innych.
Są to te dziedziny działalności,
które tworzą potencjał
i pozytywny wizerunek instytucji.*

10. Analiza SWOT

Jedną z najczęściej stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot. Poniżej przedstawiono sposób w jaki definiowane są grupy czynników w metodzie SWOT.

SZANSE

zewnętrzne czynniki pozytywne

*to wszystkie wydarzenia i procesy
w otoczeniu, które tworzą
sprzyjające dla instytucji sytuacje.
Są to takie kierunki działalności,
które mogą przynieść w przyszłości
pozytywne, rozwojowe
społecznie efekty.*

SŁABE STRONY

wewnętrzne czynniki negatywne

*to te aspekty funkcjonowania,
które ograniczają sprawność
i mogą blokować rozwój instytucji.*

ZAGROŻENIA

zewnętrzne czynniki negatywne

*to zbiór możliwych sytuacji
i procesów, które mogą tworzyć
niekorzystne dla instytucji warunki
rozwoju w jego otoczeniu.
Zagrożenia są postrzegane jako
bariery, utrudnienia i możliwe
niebezpieczeństwa dla
zakładanych procesów.*

MOCNE STRONY

1. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.
2. Spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy.
3. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
4. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: OPS, GKRPA, GOKSiT i GBP.
5. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
6. Spadek liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.
7. Działalność jednostek OSP.
8. Aktywność władz samorządowych w zakresie kształtowania polityki społecznej.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby ludności Gminy.
2. Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
3. Ujemny przyrost naturalny na przestrzeni ostatnich lat.
4. Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
5. Brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
6. Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, w tym przede wszystkim osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne dla niepełnosprawnego dziecka.
8. Brak przeprowadzanych programów rekomendowanych wśród dzieci i młodzieży.
9. Brak działań profilaktycznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz zjawiskiem przemocy skierowanych do rodziców.
10. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA oraz osób doznających przemocy.
11. Wzrost łącznej wartości sprzedanego na terenie Gminy alkoholu na przestrzeni omawianych lat.
12. Brak funkcjonującego na terenie Gminy Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Utworzenie nowych miejsc pracy.
4. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
5. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
6. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
7. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
9. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
10. Rozwinięcie zasobów instytucjonalnych w Gminie w zakresie specjalistycznego poradnictwa i wsparcia osób w kryzysie/dzieci i młodzieży/ osób starszych oraz niepełnosprawnych.
11. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi.

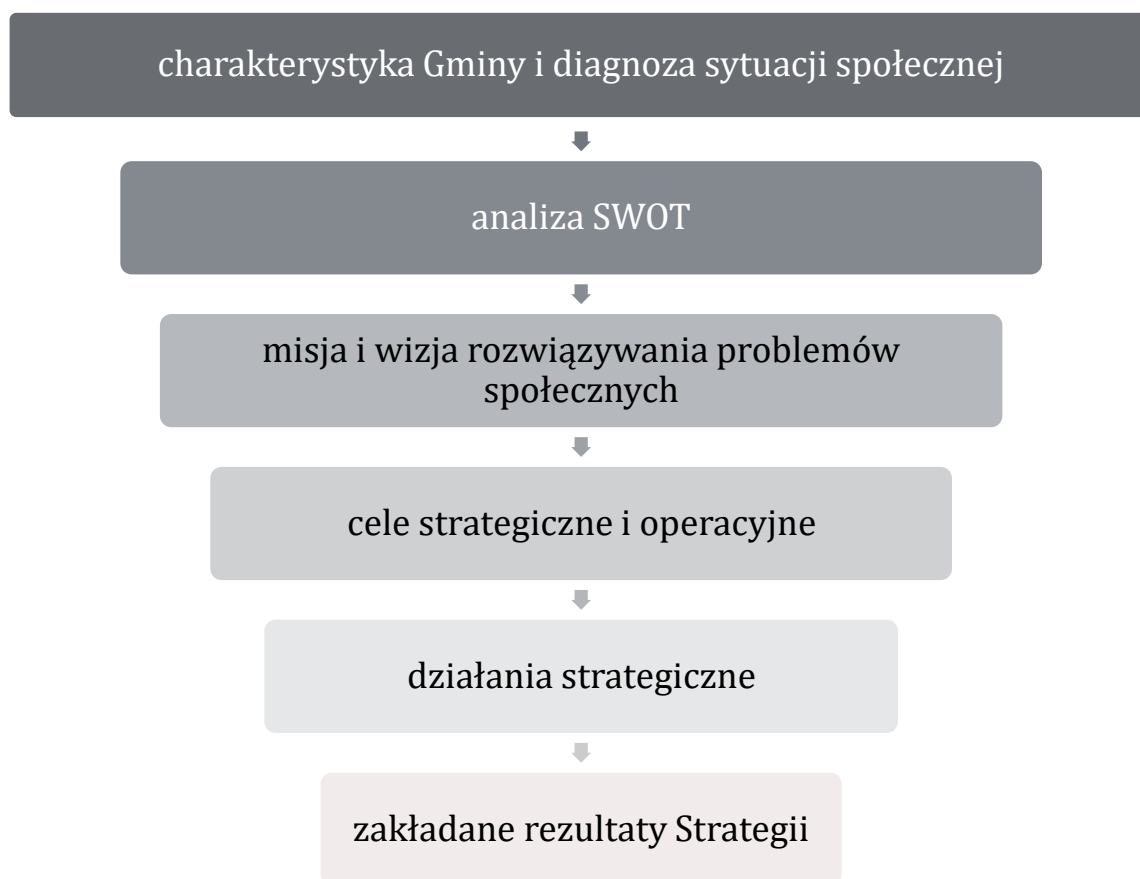
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
3. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
4. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
5. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
6. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej i instytucjonalnej.
8. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
9. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
10. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
11. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
12. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Żarnowiec została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Żarnowiec będąca miejscem zaspokajającym potrzeby mieszkańców, zapewniająca im kompleksowy system wsparcia oraz stwarzająca warunki do rozwoju i integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych, a także wszystkich osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żarnowiec jest zapewnienie mieszkańcom jak najwyższej jakości życia, dostępności do skutecznego i kompleksowego wsparcia, a także wspieranie rodzin i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.

2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1	• Budowanie zintegrowanego systemu wspierania rodziny.
Cel strategiczny nr 2	• Zapewnienie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
Cel strategiczny nr 3	• Skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Cel strategiczny nr 4	• Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny nr 5	• Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.
Cel strategiczny nr 6	• Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.
Cel strategiczny nr 7	• Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY NR 1**Budowanie zintegrowanego systemu wspierania rodziny.****Cel operacyjny nr 1**

Podniesienie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin oraz wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2030	OPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029	OPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2030	OPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
Utworzenie żłobka/klubu dziecięcego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.	2023	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2

Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży zgodnie z ich potrzebami oraz integracja rodzin.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z jednostkami oświatowymi oraz świetlicami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych oraz świetlic.	Liczba jednostek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2030	OPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego.	2022	OPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpracowanie z jednostkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2021-2030	OPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie jednostek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia jednostek oświatowych.	2021-2030	UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2021-2030	UG, OPS, jednostki oświatowe, GOKSiT, GBP.	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021-2030	UG, OPS, jednostki oświatowe, GOKSiT, GBP.	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2**Zapewnienie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.**

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz wzrost ich jakości życia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób niepełnosprawnych po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2023, 2026, 2029	UG, OPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2021-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatów terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej i/lub środowiskowego domu samopomocy.	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej/ środowiskowego domu samopomocy.	2021-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie realizowanych projektów na rzecz osób starszych oraz niepełnosprawnych o 20%.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2021-2030	OPS, UG, NGO, GOKSiT, GBP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2030	OPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym i niepełnosprawnym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań propagujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021-2030	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie działań z obszaru promocji nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi (np. teleopieka itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób niepełnosprawnych i starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021-2030	OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2

Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób niepełnosprawnych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	Liczba seniorów oraz osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.	2021-2030	OPS, UG, GBP, GOKSiT, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie

Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ przeprowadzonych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2026, 2029	OPS, UG, GBP, GOKSiT, NGO, KP	Budżet Gminy
Utworzenie Klubu Seniora.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników Klubu Seniora. Liczba dostępnych zajęć.	2025	OPS, UG, Klub Seniora, GOKSiT	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Skuteczna profilaktyka zdrowotna oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Cel operacyjny 1					
Zwiększenie skuteczności systemu pomocy dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy
Utworzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2025	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2030	OPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2030	OPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Wzrost świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPIŃ związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2030	GKRPA, OPS, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja w szkołach oraz świetlicach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2021-2030	OPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2030	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Ograniczenie dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2030	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3					
Promowanie właściwych postaw wśród mieszkańców w zakresie używania substancji psychoaktywnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2030	GKRPA, OPS, KP, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, OPS, UG, KP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2021-2030	GKRPA, OPS, UG, KP, NGO, GBP, GOKSiT	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4**Kompleksowa i profesjonalna pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.**

Cel operacyjny nr 1					
Podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój systemu wsparcia.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2030	OPS, GKRPA, KP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2030	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2030	OPS, GKRPA, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd, KP	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2030	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2					
Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz wzrost wrażliwości społecznej na jej przejawy.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	OPS, UG, KP, GKRPA, ZI, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2030	OPS, GKRPA, ZI, KP, UG, PCPR, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2030	GKRPA, ZI, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**Aktywizacja zawodowa osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.**

Cel operacyjny nr 1					
Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2030	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2030	OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2030	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2030	OPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6**Ograniczenie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.**

Cel operacyjny nr 1					
Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin, żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej - posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2030	OPS, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2030	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2030	OPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Tworzenie warunków do powstawania nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz polityki społecznej.	Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom potrzebującym oraz wzrost aktywności obywatelskiej.	Liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych.	2021-2030	UG, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 7**Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.**

Cel operacyjny nr 1					
Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	Liczba przeprowadzonych działań.	2021-2030	OPS, UG	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Liczba przeprowadzonych kampanii/wykładów/spotkań.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029	OPS, UG	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2021-2030	OPS, jednostki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Liczba uczestników warsztatów.	Rok: 2022, 2025, 2028	OPS, UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki z Funduszu Solidarnościowego,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Żarnowiec. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu.

Tabela 26. Ramy finansowe Strategii

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	403 735
2	2019	489 821
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	502 067
2	2022	514 619
3	2023	527 484
4	2024	540 671
5	2025	554 188
6	2026	568 043
7	2027	582 244
8	2028	596 800
9	2029	611 720
10	2030	627 013
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	33 729
2	2019	54 828
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2021	56 199
2	2022	57 604
3	2023	59 044
4	2024	60 520
5	2025	62 033
6	2026	63 584
7	2027	65 174

8	2028	66 803
9	2029	68 473
10	2030	70 185
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	5 087 535
2	2019	5 465 379
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2021	5 602 013
2	2022	5 742 063
3	2023	5 885 615
4	2024	6 032 755
5	2025	6 183 574
6	2026	6 338 163
7	2027	6 496 617
8	2028	6 659 032
9	2029	6 825 508
10	2030	6 996 146

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych

instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem - Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu. Realizacja Strategii obejmować będzie V etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 27. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Żarnowcu o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec na lata 2021-2030”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	III kwartał 2021 r. - IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2021 r. do 2030 r.
Etap IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.	Sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli od III kwartału 2021 r. do IV kwartału 2030 r.
Etap V	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym

procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne), lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;

- współpraca z mediami - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komisariatu Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Żarnowiec w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działań. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu sumarycznym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Żarnowiec jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy

w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Żarnowiec i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Żarnowiec, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. Bibliografia

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://poradnik.ngo.pl>
3. <https://www.polskawliczbach.pl>
4. <http://www.psychiatriapolska.pl>
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Żarnowiec na rok 2021.
6. J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
7. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok.
11. Raport o stanie Gminy Żarnowiec w roku 2019.
12. Program współpracy Gminy Żarnowiec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021.
13. R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN.
14. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.
15. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok.
16. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

VI. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Żarnowiec na mapie powiatu zawierciańskiego i województwa śląskiego.....	18
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Żarnowiec według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)	24
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Żarnowiec alkoholu w latach 2017-2019.....	52
Rysunek 4. Wartość wskaźnika ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Żarnowiec, powiecie zawierciańskim oraz województwie śląskim w 2019 roku.....	69
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego	75

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019	20
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach).....	21
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Żarnowiec w latach 2017-2019.....	21
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Żarnowiec w porównaniu do powiatu zawierciańskiego w 2019 roku.....	28
Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2017-2019	36
Tabela 7. Liczba osób i rodzin, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2017-2019	36
Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2017-2019.....	37
Tabela 9. Powody udzielania świadczeń w 2019 roku (liczba rodzin)	37

Tabela 10. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2019 roku	40
Tabela 11. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019	41
Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	46
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2017-2019	46
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2017-2019	46
Tabela 15. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2017-2019	47
Tabela 16. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żarnowcu wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019	51
Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2017-2020	56
Tabela 18. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grupy roboczej w latach 2017-2020 ..	57
Tabela 19. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020	58
Tabela 20. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Żarnowiec zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)	64
Tabela 21. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Żarnowiec w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2019	65
Tabela 22. Liczba długotrwale bezrobotnych osób oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2017-2020	65
Tabela 23. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2017-2019	67
Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2017-2019	68

Tabela 25. Liczba odnotowanych przestępstw oraz interwencji na terenie gminy.....	71
Tabela 26. Ramy finansowe Strategii.....	92
Tabela 27. Harmonogram wdrażania Strategii	94

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Żarnowiec w latach 2017-2019	19
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019.....	20
Wykres 3. Szacunkowa stopa bezrobocia w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	22
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do powiatu zawierciańskiego i całej Polski (stan na koniec roku).....	23
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2017-2020.....	23
Wykres 6. Ludność gminy Żarnowiec według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku.....	25
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Żarnowiec, województwa i całego kraju w latach 2017-2018 (w %).....	26
Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Żarnowiec, powiatu zawierciańskiego i województwa śląskiego	26
Wykres 9. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Żarnowiec, powiecie oraz województwie w latach 2017-2019.....	28
Wykres 10. Kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarnowcu na przestrzeni lat 2017-2019.....	34
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Żarnowiec w latach 2017-2019	35
Wykres 12. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2017-2019	35

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2017-2019	38
Wykres 14. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019	41
Wykres 15. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2017-2019	42
Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2019.....	43
Wykres 17. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	44
Wykres 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019	45
Wykres 19. Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca w gminie Żarnowiec i całej Polsce w 2019 roku	53
Wykres 20. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019	53
Wykres 21. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Żarnowiec i całej Polsce w 2019 roku.....	54
Wykres 22. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020 .	58
Wykres 23. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Żarnowiec, województwie śląskim i całej Polsce na przestrzeni lat 2017-2019	60
Wykres 24. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2017-2019	60
Wykres 25. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2017-2019 (liczba świadczeń)	61
Wykres 26. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2017-2019	63
Wykres 27. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2017-2019.....	63

Wykres 28. Mieszkańcy gminy Żarnowiec zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017-2020	64
Wykres 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2017-2019	67
Wykres 31. Liczba przestępstw stwierdzonych w gminie Żarnowiec na przestrzeni lat 2017-2019 (prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Gminy)	70
Wykres 32. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Żarnowiec w latach 2017-2029.....	71